

A mentség

A hányszor feltűnik a képernyőn Szaddám Huszein mind sztálinosabb bajusszal felszerelt arca, és ahányszor felelős (?) amerikai tisztviselők közül velem, hogy imádkoznak az atombomba alkalmazásának eshetőségét is mérlegelik, végigfut a hátamon a hideg. Milyen emberek kezében vagyunk? Milyen struktúrák fogságában? A diktatúrák és a demokráciák abban az egyben megegyeznek, hogy intézményes rendjük olyan személyek kezébe koncentrálnak példátlan hatalmat, akik földünk pusztát fennmaradását sem szavatolhatják. Amott az erős emberek nyíltan árasztják a világméretű életveszélyt, emitt a garantált középszerszerűség országát, mert a választások roppant költségeit finanszírozó erők csak kézben tartható jelölteket támogatnak.

Mindezt tudva szinte elégedetten gondoltam eddig a mi kis inkompetens kormányunkra. Sértődős fiúcskák, akiket mindig félreértének, akiknek alkalmatlan időpontban kell nagydolgozniuk, akik a régi pártállam gúlájának tetejére felkapaszkodva szidják a kommunistákat, de legalább az életünket nem fenyegetik.

Ezt a jó érzésemet sajnos kioltotta a fegyvereladási botrány. Fegyvertadtunk el a válságövezetbe, ezzel megsértettük saját törvényeinket és a nemzetközi előírásokat. Azt a látszatot kellettük, mintha a szerb-horvát konfliktusban a horvátok pártját fognánk, és ily módon nemcsak a Jugoszláviával kialakított jó viszonyunkat veszélyeztetjük (ami jugoszláv polgárháború esetén további baljós következményekkel járhat), hanem a Szerbiában élő magyar ki-

sebbség egzisztenciáját, talán létét is. És tette ezt egy olyan kormány, mely saját állítása szerint az ország területén kívül élő magyarok érdekeinek különösen hivatott képviselője.

Nem idézem fel kronologikusan az eseményeket, hiszen kitudottak. Mulasztást követett el Boross Péter belügyminiszter, a Miniszterelnöki Hivatal egykori államtitkára, mert nem hívta össze a fegyvereladási ügyekben illetékes bizottságot. Az ide vágó törvénynek a bizottság összetételéről rendelkező paragrafusát új keletű: Antall József aláírásával jelent meg. Mulasztást követett el a kormány, mert október 31-től február 1-jéig tagadta felelősségét a fegyvereladás ügyében, eddig az időpontig még vizsgálatot sem rendelt el; másnapai beismerő nyilatkozata pedig pontatlan és elégtelen volt.

Jó néhány kísérőjelenségre a „mulasztás” szónál erősebb kifejezés illik. Jeszenszky külügyminiszter például február 2-án este hat óra tájban föllentgetni kezdett a rádió nyilvánossága előtt. (Az idekíváncszók szónak egy játékosabb szinonimáját használok, tekintettel a szóban forgó úr legendás érzékenységre.) Azt mondta, hogy nem tudott a dologról (pedig tudott), azt állította, „a legnagyobb felelősséggel”, hogy a leleplező jugoszláv film állításai légből kapottak (nem voltak légből kapottak), és hogy a fegyvereladás pusztán kereskedelmi ügylet (noha az említett bizottságnak tagja a Külügyminisztérium politikai államtitkára is). Azt is közölte Jeszenszky, nagy nyomtatékkal, hogy nem ért a kereskedem-

len — ez volt az interjú egyetlen hihető kitétele.

A szorgos tévénezők lelki szemei előtt mindössze hat órával Jeszenszky rádiószereplése után feltűnt a közmondásos sánta kutya. A kormány és a Külügyminisztérium (!) közleménye meghazudtolta a külügyminisztert. És a honvédelmi minisztert is, akinek szóvivője január 30-án elregejté, hogy Für Lajos október 30–31-én levélváltást bonyolított le a fegyvereladásról jugoszláv kollégájával. Levéleik szövegét nem publikálták, de a szóvivő szavaiból kiderült, hogy Für ugyanazzal védekezett, amivel Jeszenszky: hogy az ő tárcájának sincs köze fegyvereladási ügyekhez. (Nyilván említenem sem kellene, hogy az illetékes bizottságban a Honvédelmi Minisztérium politikai államtitkára is helyet foglal.)

Régi vesszőparipám, hogy aki gondatlanul hazudozik, az lenézi azt, akit meg akar tévesztetni. Ha például valaki egy szerelmi kapcsolat virágzása közben félrelép, és magyarázkodnia kell, az megtiszteltetés a számára, hogy elfogadható ellenbizonyítékokat költ a számára. Még jobb persze, ha az ember olyan létformát alakít ki, amelyben nem kell hazudoznia.

A három kulcsfontosságú tárca irányítói közül kettő személyesen vagy beosztottja útján föllentgetett országnak világnak, a harmadik, a belügyminiszter, férfiasan beismerte mulasztását. Az efféle

mulasztást demokratikus államokban a lemondónyilatkozattal együtt szokták nyilvánosságra hozni. Ilyen államokban a föllentgetésen rajtakapott miniszterek is búcsúintenek bársonyszéküknek.

Mindhárom úr, továbbá a miniszterelnök is kifejtette, hogy a polgárháborúval fenyegetett Jugoszláviába egyik tagállamába — a konfliktus középpontjába — fegyvert szállítani nem politikai akció. Ez a fantasztikus állítás a mi országunk vonatkozásában is felveti a kérdést: milyen emberek kezében vagyunk?

Hacsak... igen, ez lenne az egyetlen mentség... hacsak nem derül ki, hogy komolyan gondolják... hogy őszintén hiszik: a fegyvereladással nem politizáltak. És hátha nem föllentettek a külügyre és hadügyre, hanem csak elfelejtették a Boross Pétertől kapott információt. És hátha Boross Péter is őszintén gondolja, hogy nem kell azokat a fránya törvényeket mindig megtartani — minek ülésezzen, ha szólhat alkalomadtán Gézának is, Lajosnak is. Egyszóval most már csak egyetlen szalmaszálnyi reménybe kapaszkodhatok: hogy ez a mi kormányunk nem szándékosan dobja az égő gyufát a puskaporos hordóba, hanem csak játékból. Snájdig, férfias társaság, a légynek sem ártának, csak éppen kissé hebrencsek, és néha kihagy az emlékezetük.

Eörsi István

A Magyar Közvélemény-kutató Intézet kéri azokat az utasokat, akik február 1-jén a vízbetörés miatt az Astoria és a Blaha Lujza tér közötti metrószelvényekben rekedtek, hogy február 15-ig jelentkezzenek levélben vagy telefonon. Az intézet címe: 1054 Budapest, Akadémia u. 17., telefon: 111-1088. (X)